

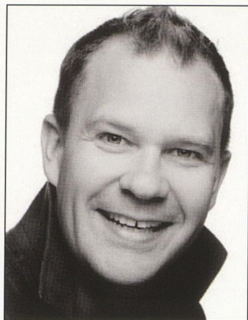

GENGANGERE HENRIK IBSEN

DNS DEN
NATIONALE
SCENE

Kjære publikum!

”En åpen kloakk” ble det sagt om *Gengangere* da det hadde hatt premiere. Jeg kan forestille meg ramaskriket da teatret i Bergen, som det første norske teater, ønsket å sette det opp.

Mye har forandret seg siden den gang, men stykket innehar fremdeles en kraft i motsetningene mellom den unge Osvalds opprør mot det bestående tankesettet og Pastor Manders forstokkede og foreldede moralbegreper. Fru Alvings interesse for de nye strømninger i tiden og Regines kamp for å komme fri fra de forhold hun er født inn i, snakker til oss også i dag.

Den visuelle rammen rundt en slik historie er i stor grad med på å skape atmosfæren og prege opplevelsen. Regigiganten Stein Winge har valgt å holde denne oppsetningen i den originale tidsperioden det er skrevet i, og har med seg et stjernespekkt europeisk designteam til å utforme rommet og kostymene.

Winge er en mester i å sette menneskelivet under lupen og undersøke de bakenforliggende beveggrunnene for våre valg. Arv, etikk, og manglende kommunikasjon er bare noen av de sentrale temaene som behandles i dette rike stykket.

Velkommen i teatret!

Bjarte

GENGANGERE

ET FAMILIEDRAMA (1881) AV HENRIK IBSEN

Regissør: STEIN WINGE
Scenograf: CHLOÉ OBOLENSKY
Kostymedesigner: CLAUDIE GASTINE
Lysdesigner: ØYVIND WANGENSTEEN
Maskør: KATI SJØGREN
Dramaturg: SOLRUN TOFT IVERSEN

Medvirkende:

Fru Alving: FRØYDIS ARMAND
Regine: SIREN JØRGENSEN
Snekker Engstrand: JON KETIL JOHNSEN
Pastor Manders: SVERRE RØSSUMMOEN
Osvald: FRODE BJØRØY

Statister: Kent Ove Eide og Siren Frey Sivertsen

Inspisient: Kjell Arve Vorland
Lydtekniker: Tor Endre Kalvenes
Rekvisitør: Sissel Hamre/Espen Røen
Sceneteknisk ansvarlig: Christian Eskildsen/Morten Mjørskog
Sufflør: Nina Kopperdal

Premiere på Store Scene 10. september 2011

Forestillingen varer i 1 time og 45 minutter uten pause.
Det er ikke tillatt å fotografere eller gjøre lyd/videoopptak under forestillingen.

Tore Segelcke som
Nora i Henrik Ibsens
Et Dukkehjem,
Nationaltheatret, 1936

Oppsetningen er tilegnet en av Norges betydeligste scenekunstnere på 1900-tallet, Tore Segelcke. En av hennes store tolkninger var nettopp Fru Alving i Nationaltheatrets legendariske oppsetning fra 1960.

Stein Winge "gikk opp i Osvald" til prøven for å komme inn på Teaterhøgskolen i Oslo i 1962. Den som hjalp ham med forberedelsene var nettopp Tore Segelcke.

GENGANGERE – ET TIDLØST

AV PROFESSOR I PSYKOLOGI FRODE THUEN

Skjebnedramaet som utspiller seg i *Gengangere* er farget av sin tid. Like fullt rommer det tidløse utfordringer og dilemmaer som vi alle kan kjenne oss igjen i. Derfor berører stykket oss fortsatt.

Skjebnedramaet som utspiller seg i *Gengangere* er farget av sin tid. Like fullt rommer det tidløse utfordringer og dilemmaer som vi alle kan kjenne oss igjen i. Derfor berører stykket oss fortsatt.

Ikke minst er det noe gjenkjennelig ved den underliggende fatalismen som kommer til uttrykk. Tydeligst gjennom at Oswald arver farens syfilis – med klare assosiasjoner til forestillingen om arvesynden. Men også selve tittelen: *Gengangere*, henspiller på det at foreldrenes laster og lyster lever videre i neste generasjon. Det skjebnebestemte viser seg også når det går opp for fru Alving at hennes mann selv var et offer – både for sin ustyrlige livskraft og for et samliv som begrenset hans muligheter til å utfolde seg som menneske. Vi ser her en skjebne styrt av både indre og ytre krefter, av både natur og kultur. Kulturens formende grep kommer også til uttrykk i fru Alvings skjebnesvangre valg om å gå tilbake til sin forfyllete og tøylesløse ektemann etter først å ha forlatt ham etter kort tids samliv. Ved å gi etter for datidens moralske press – målbåret av pastor Manders, om å bli værende i ekteskapet, bidrar hun dermed til å besegle

det som siden ble sønnens skjebne. Og for å unngå å kompromittere sin mann og for å beskytte sin sønn, må hun i tillegg bygge hele familiens liv på løgn og fortielse.

Om vi i vår tid ikke lenger arver fedrenes synder i form av syfilis, kan vi arve foreldrenes skyggesider. Og mange av oss gjør det i en eller annen forstand. Gjennom karaktertrekk og tilbøyeligheter vi har med oss fra fødselen av og erfaringer vi får med oss hjemmefra. Men vi har ikke nødvendigvis innsikt i hvordan vi preges av våre foreldre. Særlig de negative avtrykkene kan det være vanskelig å kjenne igjen eller vedkjenne seg. Og hvis vi først gjør det, føles det likevel tungt å frigjøre seg fra fars- eller morsarven. Den blir som et lodd vi bærer med oss. Akkurat som den er for Oswald. Men selv om foreldrene våre lever videre i oss, har vi heldigvis mulighet til å gjøre andre valg enn de gjorde. Vi er ikke dømt til å følge i deres fotspor og gjenta deres feil, eller kopiere deres mangler. Når vi fanges i et repeterende mønster er det mest av alt fordi vi er uoppmerksomme på avtrykkene foreldrene våre har etterlatt i våre sinn. Selvinnsikt og

FAMILIEDRAMA

vilje til selvutvikling er derfor viktige egenskaper hvis vi vil unngå at de går igjen i livene våre.

I vår tid er det lettere å avgrense seg fra foreldrenes påvirkning enn da Ibsen skrev *Gengangere*. I dag lever vi i en tid og kultur hvor det er mye mer fokus på psykologiske aspekt ved tilværelsen. Våre indre forestillinger og følelser, og våre mellommenneskelige relasjoner blir hele tiden tematisert, både i det offentlige rom og i våre individuelle liv. Det gir større rom for refleksjon og gjenkjennelse av hva vi bærer med oss. Dessuten har de grunnleggende sosiale strukturene og tradisjonene i samfunnet mistet mye av sin innflytelse over hvordan vi lever livene våre og hvem vi er. Vi er i større grad enn tidligere generasjoner overlatt til oss selv, i den forstand at våre egne standarder, ønsker, ambisjoner og preferanser har fått økt betydning for våre livsvalg. Mens familie, slekt, bosted, kjønn, alder og klasse har fått mindre å si. Vi iscenesetter oss selv og våre liv i langt større grad i vår tid enn det man gjorde før.

I dag ville det derfor vært lettere for fru Alving å

forlate sin mann og på den måten unngå å bidra til at historien gjentar seg i neste generasjon. Like fullt utspiller det samme dilemmaet seg hver eneste dag i tusenvis av kjærlighetsløse og destruktive samliv; man er usikker på hva som er verst – å bli værende i forholdet, eller å gå. Mens fru Alving valgte å fortsette det ulykksalige ekteskapet av hensynet til samfunnets konvensjoner, er det i dag først og fremst hensynet til barna som gjør at vi velger å fortsette selv om kjærligheten har forsvunnet. Konsekvensene av de valgene vi gjør, kan uansett vise seg å bli skjebnesvangre. Og ofte er det først mange år senere – når barna blir voksne, at vi ser rekkevidden av våre valg. For noen fører det til en smertefull erkjennelse, slik det gjør for stykkets hovedperson. For andre kan det skape større trygghet om at en har valgt riktig. Men i det vi står overfor vanskelige veivalg i livet vil det alltid være tvil, usikkerhet og ambivalens. Og fremtiden vil alltid vokse ut av en fortid som gir opphav til håp eller mismot, til lykke eller fortvilelse. Generasjonene vil alltid gripe inn i hverandre. Vi starter aldri med blanke ark. Derfor er *Gengangere* evig aktuell.

Helga von Bluhme, den aller første fru Alving (Chicago 1882).

Karl Bergmann som Oswald, Magda Blanc som fru Alving, 1919.

HISTORIE

FRA GENGANGERES

Henrik Ibsen begynte å skrive på *Gengangere* i Roma, i juni 1881.

I et brev til sin forlegger, Frederik Hegel, skriver han at han vil ta familien med til Sorrento og den friskere luften ute ved kysten. Der vil han fortsette arbeidet med skuespillet.

Av Tove Jensen Holmås

Da *Gengangere - Et familjedrama* kom ut i bokhandlene i desember 1881, ble det ramaskrik. Mange mente at noe så ekkelt og motbydelig aldri før hadde stått på trykk. Ibsen selv hadde forutsett reaksjonen og i et brev til Hegel ba han forleggeren om å holde tett om skuespillet inntil det forelå. Ibsen skrev: "**Gengangere** vil givetvis i nogle kredse vække allarm, men det må så være. Gjorde den ikke det, så havde det ikke været nødvendig at skrive den."

Leserreaksjonene gjorde at det tok tid før *Gengangere* nådde scenen. Bokhandlerne returnerte massevis av eksemplarer til forlaget, salget gikk dårlig, og ingen av de nordiske hovedstedenes teatre ville anta skuespillet. Allerede i november 1881 hadde Den Nationale Scene fått tilbud fra Ibsen om å oppføre det, men teateret takket nei. Forfatteren ble imidlertid ikke nedslått av de voldsomme reaksjonene: "De kritiske voldsomheter og alt det vanvid, som skrives imod "**Gengangere**" tager jeg

Octavia Sperati som fru Alving, Kalle Løchen som Oswald, 1890.

med fuldkommen sindsro.” skrev han til Hegel. Og senere, til Georg Brandes: “Den storm, der har rejst seg mod “Gengangere” var jeg forberedt på. Men jeg syntes ikke jeg kunde tage noget hensyn dertil, det vilde have været fejhed. -“

Så ble det slik at verdenspremieren merkelig nok fant sted i USA, i en tysk turnhall i Chicago, den 20. mai 1882. Turnbevegelsen sto sterkt i byen, ikke minst i det tyske miljøet, og det ble bygget turnhaller som var langt mer enn idrettsarenaer. De rommet bibliotek, var sosiale møteplasser, tjente som konsert- og teatersaler. Flere av turnforeningene var politisk radikale og hadde forbindelser med fagbevegelsen. Turnforeningen Aurora med mottoet “En sunn sjel i et sunt legeme”, fikk bygget en hall i 1868, og den ble etter hvert et sentrum for Chicagos tyske arbeiderbevegelse. Og det var her *Gengangere* fikk sin urpremiere lørdag 20. mai 1882. Det var for øvrig sterke teatertradisjoner også i det nordiske miljøet i Chicago. Det kan nevnes at Marcus Thrane - norsk

arbeiderbevegelses far - ledet et norsk teater der i en periode. *Gengangere* ble fremført av et norsk-dansk teaterselskap. Et publikum på over 1000 møtte opp for å bivåne den sensasjonelle uroppførelsen. Danske Helga von Bluhme spilte fru Alving. Hun hadde besøkt Bergen på 1870-tallet med August Rasmussens teaterselskap.

I Norden ble *Gengangere* spilt for første gang av August Lindbergs teatertrupp i Hälsingborg den 22. august 1883. Lindberg spilte selv Oswald, og Hedvig Winter-Hjelm fru Alving. Ibsen var svært begeistret for Winter-Hjelms tolkning, og ville ha henne til å spille rollen på flere teatre.

I Bergen fikk publikum først møte *Gengangere* i 1884 gjennom gjestespill fra to kompanier fra Sverige og Danmark - henholdsvis Aug. Lindbergs og Olaus Olsens teaterselskap.

Den Nationale Scene viste i 1885 3. akt av *Gengangere* i

Magda Blanc som fru Alving og Hans Jacob Nilsen som Osvald, 1937.

Karin Simonnæs som fru Alving og Frank Iversen som Osvald, 1970.

forbindelse med et gjestespill av den danske forfatter og skuespiller Herman Bang. Det ble en noe selsom og til dels komisk begivenhet siden Herman Bangs – Osvald - overspilte ganske kraftig overfor sin "mor", Octavia Sperati, som spilte fru Alving.

Den norske uroppførelsen av stykket var på Den Nationale Scene den 3. desember 1890. På rollelisten sto Octavia Sperati som fru Alving, Bernt Johannessen som Pastor Manders, Gustav Thomassen som Snekker Engstrand - dette skulle bli en av hans yndlingsroller - Johanne Paulsen var Regine og Osvald ble spilt av den talentfulle Kalle Løchen. Han hadde overrasket alle i sin debut som Hamlet. Den Nationale Scene hadde dårlig økonomi, og ifølge Octavia Sperati fortsatte man under oppsetningen av *Gengangere* en gammel tradisjon med å låne møblement. Dagligstuen vi ser på fotografiet, kom fra hjemmet til senere professor Gerhard Gran.

Etter hvert kom det en ny generasjon teaterfolk som dyrket Ibsens skuespill. Nye, progressive teatre som

Freie Bühne i Berlin og The Independent Theatre i London hadde *Gengangere* som åpningsforestilling. De så Ibsen som en fornyer av den dramatiske form, og moderniteten var en del av deres program. De spilte verker av forfattere som Émile Zola, Gerhart Hauptmann og G. B. Shaw. Disse nye teatrene ble dannet som private foreninger, for å omgå sensuren. "Gengangere," skrev en kritiker, "hadde aldri passert sensuren og kommet til oppførelse ellers." Det var i en periode forbudt å oppføre Ibsens skuespill i Berlin. Flere engelske kritikere mislikte Ibsen som forfatter på grunn av emnene han tok opp: Ekteskapsbrudd, skjørlevnet, kjønns sykdommer og incest. De underkjente ham som kunstner. En kritiker i The Illustrated London News kom med følgende betraktning den 21.03.1891:

"Hvis folk liker å diskutere den slags udelikate emner på scenen... Hvis man ønsker å drive anstendige damer ut av teateret, og bruke scenen som sykehusavdeling eller disseksjonsrom, så får det heller

Ragnhild Hiorthøy som fru Alving og Karl Bomann-Larsen som pastor Manders, 1992.

være... Men før vi skynder oss å dramatisere "Lov om smittsomme sykdommer" burde vi heller ta fatt på å skrive et godt skuespill. Og hvilken vanlig oppgående person kan si at *Gengangere* er et godt skuespill? Hvis man kaller Ibsen dramatiker på grunnlag av det vi har sett av ham - ja, da er dramakunsten sannelig død og begravet."

Etter hvert seiret begeistringen over forargelsen, og flere teatre i Europa tok mot til seg og fremførte *Gengangere* rundt 1890. Etter Norgespremieren i Bergen 1890, tok det ti år før stykket ble oppført ved Nationaltheatret.

I Bergen fulgte siden flere minneverdige og gode oppsetninger av *Gengangere*. Magda Blanc tolket rollen som fru Alving i ulike oppsetninger i løpet av over 30 år (mellom 1916 og 1949), først med Karl Bergmann som Oswald, siden med Hans Jacob Nilsen og siste gang med Svend von Düring. I 1938 var teateret på gjestespill i København med *Gengangere* i Halfdan Christensens regi, og fikk strålende kritikker.

I 1970 satte Otto Homlung opp en ung og moderne versjon med Karin Simonnæs som fru Alving og Frank Iversen som Oswald. Oppsetningen ble spilt på Lille Scene, og var også på turné. I 1987 ble det arbeidet med en oppsetning i Jeremy Spensers regi, uten at det lyktes. Det ble tre lukkede forestillinger. Sist *Gengangere* ble spilt i Bergen var i 1992, i Pål Øverlands regi, med Ragnhild Hiorthøy som fru Alving og Øystein Røger som Oswald. Med årets *Gengangere* følger vi dermed rytmen med omtrent 20 år mellom hver gang stykket vises. Og så pass må det være med en slik tittel...

Gengangere på Den Nationale Scene i Bergen, anmeldt i Bergens Tidende 4. og 6. desember 1890

(4. DESEMBER 1890)

Theatret. For første Gang opførtes altsaa "Gengangere" igaaraftes paa Holbergsdagen. Og Løfterne fra Generalprøven blev mere end indfrieede. —

Thi det store Drama blev fremført og tolket paa en saadan Maade, at det var til største Hæder for vor nationale Scene. Der var derfor ogsaa en Stemning i Theatret, som bar Præg af, at det her bar ud over det hverdagslige; den dirrede i Luften denne Begejstring, der fødes ved Synet af sand Kunst, man følte, at "her strøg noget stort forbi." —

Allerede ved Slutningen af 1ste Akt brød der en Bifaldsstorm løs, og Fremkaldelse fulgte paa Fremkaldelse.

Og saaledes gik det i større og større Bølger udover den hele Aften, og Bifaldet kulminerede, da Tæppet endelig faldt for sidste Akt.

Stor Tak skylder man de Kunstnere, der ved sit fortrinlige Spil og Samspil igaar bidrog til den store Sukces, og stor Tak skylder man den dygtige Instruktør, hvem det naturligvis ikke skyldes mindst, at Resultatet blev, som det blev.

Fru *Sperati* spillede Fru Alving. Det var atter en af de store Figurer, skabt af Fru Speratis friske Talent, en af dem, der fremstiller Hustruen eller Moderen med Resignationens Heltemod.

Fru Alving var et nyt Udslag af denne Side af Fru Speratis Talent, den bedste og lødigste, den, som

først kom til Gjennembrud i den senere Del af hendes Kunstnerbane, men som da ogsaa kom størst. Fru *Sperati* gav Fru Alving med fin og sand Opfatning, med kraftige Træk, men med kunstnerisk Moderation. Hendes Repliker faldt ialmindelighed med realistisk Sandhed, og hun fik godt frem de Nuancer, der resulterede af de forskellige Stemninger.

Frk. *Paulsens* Regine havde gode Momenter, uden at hun dog strak til i den Rolle. Men de Mangler, som klæbede ved Frk. *Paulsens* Fremstilling, var ikke saadanne, som egentlig kan lægges hende til Last. Hendes Personlighed formaaede ikke at fylde Rollens Krav. Regines Rolle er ikke let — tvertimod. Der skal et specielt Anlæg og en vaagen Kunst til for rigtig at kunne fremstille denne unge Pige, der har været under saa forskellige Indflydelser, og hvis Karakter baade af den Grund og — som det glimtvis antydes — af sørgelig Arv er saa tvilsom. Overgangene hos Regine lykkedes ikke for Frk. *Paulsen*; der blev noget kantet og haardt ved Figuren, der overskred Skjønhedslinjen.

Hr. *Løchen* fortjener megen Ros for sin Udførelse af Osvalds Rolle. Han havde faaet det rette Greb paa Figuren, og han spillede den med megen Diskretion og velgjørende Maadehold. Hr. *Løchens* Replikbehandling var paa sine Steder overraskende god, og han forstod at benytte sine Midler paa en meget heldig Maade.

Hr. *Johannessens* Pastor Manders var — som man

kunde vente — en Figur af megen Virkning og af kunstnerisk Gehalt.

Den naive gamle Mand, der er saa from og saa dum, saa kemisk blottet for Verdenserfaring, at han lader sig narre af de paatageligste Løgne, maa have en dygtig Fremsteller, om han skal blive fuldt trolig. Hr. *Johannessen* gjorde ham baade trolig, og han vakte den Sympathi for ham, som man føler ligeoverfor gode Børn, om de end er lidt dumme. Pastor Manders's gammeldags Salvelse, der stak saa komisk af mod hans gruelige Idioti, gav Hr. *Johannessen* med vanlig Dygtighed, og den Sikkerhed, som er en Følge af hans uryggelige Tro paa sig selv og sit System, fik Hr. *Johannessen* godt frem.

Men fremfor alle skal Hr. *Thomassen* have Ære denne Gang. Den Snedker Engstrand, Hr. *Thomassen* igaar leverede, var af en saadan Betydning, at man vistnok ikke behøver at betænke sig paa at udtale, at *bedre* Engstrand vistnok vanskelig vil kunne præsteres. Ikke alene Rollens ydre Konturer var sikkert og paalideligt grebne og fremstillede, men hele Engstrands Personlighed var i den Grad forstaaet og i den Grad nøjagtigt gjengivet, at Fremstillerens egen Personlighed forsvandt og Engstrand tød ud af hver Pore.

Hr. *Thomassens* Spil i 2den Akt, da han narrer Pastor Manders, var Førsterangs; hans gennemførte Dialekt, hans Mimik og Glimtet i de slyngelagtige Øjne under de stærke Bryn, alt forenede sig til et

saa helstøbt Billede, at vi godt kan forstaa den umiddelbare og intense Applaus, der brød frem, da han gik ud.

Hr. *Thomassen* blev ogsaa specielt fremkaldt af Publikum.

Det var med Glæde og Tilfredshed over vor nationale Scenes Evne, vi igaaraftes forlod Theatret og med Haab for dens Fremtid. Alle, der interesserer sig for vor Scenes Trivsel, bør se dette Drama.

Fredag gives "Gengangere" for Abonnenterne, og at Huset da vil fyldes af et talrigt og interesseret Publikum anser vi hævet over enhver Tvil.

(6. DESEMBER 1890)

Theatret. For godt besat Hus gaves "Gengangere" igaaraftes som Abonnements-forestilling.

Det udmærkede Spil gjorde ogsaa denne Gang sin Virkning, og Publikum fulgte den interessante Forestilling med stedse stigende Bifald og Fremkaldelser.

Efter Scenen mellem Pastor Manders og Snedker Engstrand i 2den Akt blev Hr. *Thomassen* stærkt applauderet for aaben Scene. Men ogsaa de øvrige rollehavende præstere et Spil, der bragte baade dem selv og vor Scene Ære. —

Imorgen opføres atter "Gengangere", og vi anbefaler Forestillingen paa det bedste til alle Venner af god, norsk Skuespil-Kunst. Ingen vil angre paa at have seet et nationalt Arbejde saaledes tolket.

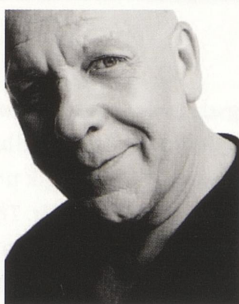
Stein Winge instruerer Sverre Røssummoen, Jon Ketil Johnsen og Siren Jørgensen.

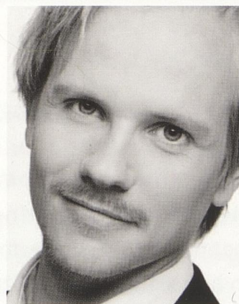
FRØYDIS ARMAND debuterte i 1972 ved Nationaltheatret i *Gengangere* av Henrik Ibsen. Hun har siden vært ansatt ved teatret og har tolket nærmere 90 roller. Hun har også arbeidet ved Torshovteatret. Frøydis har spilt i en rekke filmer, blant annet triologien *Hustruer*. Hun har også jobbet i TV med roller i blant annet *Mot i brystet*, *Berlinerpøplene* og i 2009 kunne man se henne som Dagny Dallimore i *Hotell Cæsar*. I vår var hun endelig tilbake på DNS igjen i *Alt om min mor*. Frøydis har mottatt Gösta Ekmans minnepris, Per Aabels Ærespris og Aase Byes Legat i 2007.

SIREN JØRGENSEN gikk ut fra Statens Teaterhøgskole i 2002. Her på teaterhuset på Engen så vi henne første gang i *Alice i Eventyrland* av Lewis Carroll i 2005. Siren vant Bergen Teaterforenings og BAS publikumspris Årets scenenavn 2009 for sine roller i farsen *Rett i lommen* og Jon Fosses *Og aldri skal vi skiljast*. I år har Siren også spilt i Gunnar Staalesens *Peder Påske*, Samuel Adamsons *Alt om min mor* og Yazmina Rezas *Blodig alvor*.

SVERRE RØSSUMMOEN er den i ensemblet med lengst fartstid på DNS, hvor han debuterte allerede i 1975. I 2009 spilte Sverre i *Guttene i skyggen* av Lars Norén, *Rett i lommen* av Michael Cooney og *Brødrene Løvehjerte* av Astrid Lindgren. I fjor spilte han Mitch i *En sporvogn til Begjær* og Charlie Aiken i *Min Familie*. Denne våren spilte han i Staalesen-komedien *Peder Påske* på Store Scene. Sverre har også vært tilknyttet diverse revy-, film-, og TV-produksjoner.

FRODE BJØRØY gikk ut fra Statens Teaterhøgskole våren 2004 og debuterte samme år ved Teatret Vårt i Molde, i forestillingen *90-metersbakken* av Jo Nesbø. Frode begynte her på Den Nationale Scene høsten 2004. I 2008 spilte han i *En handelsreisendes død*. I vår har han spilt i suksessmusikalen *La Cage aux Folles* (også 2010, samt denne høsten) og i barneforestillingen *Blå jakt* av Liv Heløe.

JON KETIL JOHNSEN gikk ut fra Statens Teaterhøgskole 1991, og debuterte samme år på Den Nationale Scene. De siste årene har han blant annet spilt i *Kunst* (2008/10), *Blodig alvor* (2010/11) og *Peder Påske* (2011).

Chloé Obolensky og Claudie Gastine i samtale med Stein Winge.

STEIN WINGE - REGISSØR

Winge er en av Norges mest markante og internasjonalt anerkjente sceneinstruktører.

Han er utdannet skuespiller, men gikk raskt over til regi. Winge ble først kjent gjennom en oppsetning av Shakespeares *Hamlet* på Trøndelag Teater i 1972. Han var fast ansatt regissør ved Nationaltheatret i perioden 1971-76. Etter dette gjorde han en rekke oppsetninger her på DNS, blant annet Goethes *Faust* (Lille Scene 1977), Shakespeares *Kong Lear* (Store Scene 1978) og Nordahl Griegs *Nederlaget* (Store Scene 1994). Winge var tilbake på DNS i 2009 med oppsetningen av Lars Noréns *Guttene i skyggen*, og med Tennessee Williams klassiker *En sporvogn til Begjær*, i fjor vår.

Winge har satt opp forestillinger, hovedsakelig av Shakespeare (*Hamlet*, *Richard II*, *Richard III*, *Kong Lear* og *Othello*), Goethe, Tsjechov, greske tragedier og nesten samtlige av Ibsens verker. Winge er også en sterk fortolker av samtidsverk som *Merlin* (Tancred Dorst), og *Døden og piken* (Ariel Dorfman). Han har arbeidet ved samtlige norske teatre, og gjort flere TV-produksjoner. Han har regissert flere skuespill ved Los Angeles Theatre Centre og hatt oppsetninger i flere byer i Europa. Over en 40-årsperiode har han regissert mer enn 150 oppsetninger innen opera og teater. Han er tidligere kunstnerisk leder for Torshovteatret, og var teatersjef på Nationaltheatret fra 1990 til 1992. Fra august 1999 har han vært sjefsregissør og kunstnerisk rådgiver ved Den Norske Opera & Ballett. Her har han blant annet satt opp *La traviata* i 2003 og *Barabbas* i

2004. Under Ibsenfestivalen 2006 hadde han regien på Ibsens *Når vi døde vågner*. I 2007 instruerte han Stiklestad-spelet. Sommeren 2008 hadde han regien på operaen *Tosca* på Oscarsborg Operaen, som Winge for øvrig var med på å etablere i 1998. Han var også regissør for Mozarts opera *Trylleflykten*, som ble oppført på Oscarsborg Operaen i 1998. Winge forbereder nå en seks timers forestilling av *Bibelen* til Det Norske Teatret sitt 100 års jubileum i 2013.

Winge har vunnet flere priser og er utnevnt til ridder av 1. klasse av St. Olavs orden. Han fikk Kulturprisen av Oslo by i 2006 og Norsk regifonds ærespris i 2008.

CHLOÉ OBOLENSKY - SCENOGRAF

ble født i Hellas, og studerte i England og Frankrike. Chloé debuterte med en forestilling iscenesatt i Hellas av Karel Kuhn basert på Aristofanes stykke *The World of Art*. De siste 20 årene har hun jobbet med den kjente engelske regissøren og dramatiker Peter Brook. Chloé har laget scenografi og kostymer for alle hans skuespill, inkludert *The Cherry Orchard*, *The Mahabharata*, *Hamlet*, *The Tempest*, *Pelléas og Mülisande*, *The Suit*, og for filmversjonen av *Carmen*. Hun var scenograf og kostymedesigner for den engelske filmversjonen av *Eugene Onegin*, operaen *Don Giovanni* under Provence Music Festival, *Eugene Onegin* iscenesatt av Andre Serban i Venezia, og en rekke andre oppsetninger. Chloé er også interessert i fotografering og er ansvarlig for ideen om å organisere en stor fotoutstilling på Benaki-museet i Athen. Hun er også forfatter av boken *The*

Russian Empire: A Portrait in Photographs. Chloé ble tildelt *Moliere Award* 2000 for hennes kostymer til forestillingen *The Love Life of a French Cat* på Theatre de Bobigny i Paris. Hun har jobbet med den anerkjente russiske teaterinstruktøren Lev Dodin – nå senest på Chekhov-stykket *The Seagull* (2010). Hun har også tidligere jobbet med Stein Winge.

CLAUDIE GASTINE – KOSTYMEDESIGNER

er en anerkjent fransk kostymedesigner som blant annet har laget kostymer for filmstjerner som Juliette Binoche (*Les nanas*), Kirsten Dunst og Judy Davis (*Marie Antoinette*). Hun ble født i Marseille der hun studerte tegning ved Beaux-Arts skolen. I 1960 gikk hun over til å studere teaterdesign, i Paris. Hun laget sine første kulisser og kostymer til *Byen vår* av Thornton Wilder i 1964 og laget kostymer for *Il Furioso all'isola di San Domingo* av Donizetti under Festsplillene i Spoleto, samme år. Hennes arbeid er hovedsakelig innen teater og opera. Claudie har designet kostymer for de fleste av de største operahusene i Europa. For teater jobbet hun med teatergruppen "Groupe TSE" i Paris. Hun laget kostymer for *Peines de Coeur d'une chatte anglaise* i 1977, *L'Etoile du Nord* i 1979, sett og kostymer for Trio i 1981, *Le jeu de l'amour et du hasard* i 1987 og *La Ronde* i 1987 på Odeon teatret (Paris). Hun møtte Stein Winge i 1995, gjennom Chloé Obolensky. De tre har tidligere samarbeidet på *Khovanshchina* ved Operaen La Monnaie i Brussel (1996) og *Eit draumspel* av Strindberg ved Det Norske Teatret i Oslo (2004).

På nettsidene Henrik Ibsen i Bergen finner du artikler, bilder og film om Henrik Ibsens forhold til Bergen. Nettsidene er produsert av Den Nationale Scene og Teaterarkivet i Bergen. www.dns.no/ibsen

Og vil du vite enda mer om Henrik Ibsens forfatterskap besøker du det nettstedet www.Ibsen.net

Stolt sponsor av mangfoldet

DnB NOR ser det som en viktig oppgave å samarbeide med norsk kulturliv, idrett og utvalgte organisasjoner både lokalt og nasjonalt.

DnB NOR
Bank fra A til Å

AS Den Nationale Scene, Pb 78 Sentrum, 5803 Bergen, tlf.: 55 54 97 00 | Billettbestilling tlf.: 55 60 70 80, www.dns.no
Ansvarlig utgiver: Bjarne Hjelmeland | Redaktør: Ole Klemsdal | I redaksjonen: Ole Friele jr., Tove Jensen Holmås og Solrun
Toft Iversen | Forside- og portrettfoto: Fredrik Arff | Scenefoto: Leif Gabrielsen | Grafisk utforming: Eva Tuft Design |
Trykk: Scanner Grafisk